

Lo Catalanista

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director. | Los originals no 's tornan.

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

Calderón, 36.

Representació Administrativa á Barcelona

Llibreria de Alvar Verdaguer Rambla Mitj, 5

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Sabadell.	2 rals al mes.
Fora.	8 . trimestre.
Un número sol.	0'20 ptas.
Anuncis á preus convencionals.	

Las declaraciones fetas per en Weyler devant dels periodistas de la Habana revelan un aburriment molt gran en aquella autoritat, que 's veu l' herba segada á sota 'ls peus igual que 'l seu antecessor. No discutirém aquí si en Weyler ha obrat be ó malament al fer unas afirmacions que als ulls dels insurrectes han d' ésser altament favorables á sa sausa. A qui toca en tot cas ferli avinent es al ministre de la guerra que es lo seu superior.

Pero lo que repetirém aquí una y mil vegadas més que convinga, es que ha d' acabar aquesta campanya que, apoyada en un patriotisme fingit, fan los diaristas de las grans capitals d' Espanya. Ells son los que jagan ab las reputacions dels generals, ab las vidas dels soldats y ab la fortuna pública y particular de la nació. Pels frares del sigle XIX, com los deya en Frederich Soler, la guerra de Cuba es una distracció com qualsevol altre, la joguina que 'ls entretindrà fins que algun gros criminal mati tota una familia ó fins que 'ls terratrémols ó las riuadas los dongan tela pera omplir de lletres y de ninots las planas que no saben omplir de articles de política sèria ó de travalls literaris y científichs.

Compreném la situació especial d' en Weyler y fins essent absolutament contraris de que 'ls generals ab mando escampin als quatre vents las dificultats en que 's troban, nos espliquém la seva darrera confessió. Te sanch á las venas, y 's veu que ja está fins á la cima dels cabells de las impacencias de la opinió que ab tanta facilitat navega de las mars del entusiasme fins á un decahiment y á un murmurar que no tenen mida. D' aixó á oferir la dimissió del seu càrrech no hi ha mes que un pas. D' aquesta dimissió á un cambi de generals de brigada y de coronels

de columna, no n'hi ha ni mitj. Y d' aquí á poder donar per perduda, per perduda del tot la isla de Cuba, no hi ha ni un graix de duro.

Ademés, implejant pels còrens y convertint la premsa en una premsa de brisa. Anem a immortalisar un home que fins ara no s' havia adonat de que poques fent la competència á n' en Rouget de l' Isle y espremém la insana curiositat de la gent fentli saltar monedas de cinch cèntims. Donem la última estrebada fins que la nau de roure cruixi, perquè aquests regalims son los darrers y la miseria y la filoxera ja 'ns estalviarán d' aquí en avant la feyna.

Al començar la guerra de Cuba plantejarem resoltament la gravetat inmensa del problema. Sabiam l' estat d' aquell país; lo desballestament en que estavan tots sos organismes; los odis que hi han fet naixer los instints carnals dels negrers y la depravada administració pública. Sabiam, ademés, la desorganització d' Espanya; la falta de numerari—que no es pas bitllets de Banc—; las gelosias polítiques de las duas collas que 'ns explotan, lo mentider patriotisme de la premsa; la lleugeresa del poble. Sabiam una pila de cosas que ignoran molts personatjes y molts fabricants y molts exportadors, encara que las sápigam fins las minyonas de servey de las masias, y per aixó, topant obertament ab la corrent general, hem volgut escriure clar lo que sentiam. Entre 'ls nostres amichs, entre 'ls subscriptors que te *La Renaixensa* n' hi ha bastants que tenen interessos compromesos directament á Cuba y molts que rebrian un cop de mort si desraciadament la isla 's perdés per sempre. Per aixó no 'ns hem pres aquesta malehida guerra com un entreteniment, per aixó hem volgut donar als fets tota la seva importancia, pera que cadascú prengués á temps las resolucions que la seva especial situació li aconsellés.

Poch nos hauria costat seguir aquesta corrent patriotera: més dirém, nós hauria anat més bé, molt millor amagant la gravetat de la situació com fan los altres, ja que no per ésser catalanistas los nostres llegidors, deixan de tenir la debilitat tan general en los homes de creure més en lo metje que més esperansas los dona. Pero al nostre entendre y á la nostra consciencia no es aquesta la missió de la premsa. Un diari no es una fàbrica de filar, ni una casa d' exportació, ni una barberia. Es una empresa industrial y moral á la vegada; los fruyts que 's puguin lograr escrivint, tenen una resclosa ó aturador que no coneixen las empresas purament mercantils. Altre gall nos cantaria si cambiéssim de modo de fer.

Portats de nostre zel pels interesos materials y per las aspiracions d' aquell poble de Cuba, obehint á impulsos de nostre cor, defensors de la idea autònoma lo mateix pera Catalunya que pera Basconia, Galicia, Navarra y totas las regions que 's vulguin deslligar d' aquest Centre que 'ns ha arruinat á tots, que 'ns ha fet perdre'l caràcter á tots, que ha omplert de malversadors los municipis y las diputacions, que ha tirat totas las plagas sobre aquesta trista terra, defensarem de bon comensament la autonomia de Cuba; pero radical, tan radical com la volguessen, que per escombrarse de demunt empleats y gastos inútils tenen rahó tots los pobles.

Nos hi movia ademés l'interés material de Catalunya, que hauria pogut salvar aixís son comerç y l'interés dels tenedors de Cubas, que, seguint la isla espanyola, tenian un bon fiador de sos cupons en la renda d'aquelles aduanas. Pobres d'ells si be un daltabaix y s'han de refiar d'en Girona pobre! Que pagaria Espanya després d'una guerra d'anys y més anys, si ni 'n tindria per las atencions mes perentorias!

Per Deu y pels sants tinguém enteniment. No fem ab en Weyler lo que ferem ab en Martinez Campos, perque tot se reorganisa á cada canbi de general y 'ls altres segueixen fermes y cada dia mes encogats en la bona direcció dels seus principals capitans. Eills duhen un plan que segueixen ab constancia. No l'alabarém, Deu nos en guard; pero 'l portan avant tan si 'ls diuen incendiarijs y assassins com si desde New-Yorck y de Paris los posan com á grans patriotas.

No somiém en victorias ridiculas, ni 'ns refiém de la generositat de terras que no tenen un cuarto partit pel mitj. O molt nos errém ó lo que fan molts poblets d'Espanya es tirar l'am pera que Barcelona fassi un esforç sobrehumà pera regalar al govern uns quants milions de duros.

La pau és més cosa de política que de mausers. Y sobretot es més possible si, bons ó no tan bons, conservém los generals que no pas canbiant-los á la més petita ensopegada ó senzillament perque quatre senyors de ploma se 'n cansan.

Tot lo que no signi dar estabilitat á las autoritats militars y oferir la autonomia á Cuba es sacrificar inútilment vidas é hisendas; es perdre la colonia irremissiblement y llensar á la ruina á la Industria y á la Marina catalanas y á moltes mils families que tenen sos estalvis honradíssims en un paper que semblava que res lo podia fer trontollar.

Dia vindrá que 'us donarán la raho més que encara llegeixen ab fruició narracions inverossímils y que no estamparém may en nostras planas. Si tractessém de fernos richs depressa altres renglons coneixém millors que 'l de fer diaris. Y ab tot y que 'ls considerém immorals, y per aixó no 'ls volem exercir, ¿quí sab si encara no ho son tant com los que han contribuít á portarnos al pou sense fons en que hem caygut?

No es aquesta la llibertat que te de tenir la premsa. No es la de malmetre reputacions militars ni la d'enganyar al poble amagantli l'estat d'una guerra ab la que hi ha lligada la fortuna dels d'avuy y la dels que encara han de neixe. Aixís podran fer la felicitat dels jugadors á la descoberta; pera als verdaders tenedors de Cubas y de Colonials, d'accions y obligacions ferrocarrileras ó d'altra mena de valors industrials, los hi treballan de mica en mica la ruina.

L' HOSPITAL NOU

XII

Per l'estat comparatiu de gastos ó ingresos ab que acabarem l'article últim, pogueren nostres lectors ferse cabal judici del estat prósper ab que s'trova avuy nostra Casa de Caritat y

de que no en va venim abogant en aquestos mal embastats articles pera que 's vagi ab cuydado á trastornar las condicions intrínsecas d' un Asil que difícilment en trovaríam d' altre que produhís en son benefici propi lo que 'l nostre produheix.

Diguerem en l' últim article que lo capítol de gastos havia augmentat, y no sols ho diguerem, sino qu' ho demostrarem ab números al objecte de posar de manifest á tothom, y en especial als que 'ns llegeixen ab prevenció, que no dihem las cosas sense mes ni mes y que no 'ns mou altre fi que 'l de posarlos en son degut lloch, pera que 'l públich, sempre de sí impresionable vagi consententse paulatinament de lo que més l' hi convé conservar en nostra ciutat tocant á beneficencia pública.

Diguerem també, no fa molt, que 'l nombre d' acullits en nostra santa Casa era de 106 entre assilats y malalts y que 100 era lo terme mitx en la actualitat; donchs bé, pera que 's comprengi 'l per qué del augment de gastos, aixís com ja portem dit lo del augment d' ingressos, exposaré un serie de datos que demostraran palpablement com aquells han anat augmentat y com Deu ha provehit á totas las necessitats, á la mida que aquestas han sigut mes nombrosas, no obstant las predicacions y tots los desvergonyiments que s' han dit y s' han permés contra nostra Casa de Beneficencia desde últims del any 1886 fins á la fetxa.

En primer terme, allá per l' any económic de 1885-86, lo promedi d' acullits era tot lo mes de 75, mentres que d' aquella fetxa 'n avant s' ha arribat y d' aixó ja fa alguns anys, á la xifra sobre dita, representant un augment que oscila entre 25 y 30 acullits sobre 'l tipo que existia avants de la reorganisació del Assil per lo que fou dignissim president del mateix lo malhaurat D. Jaume Molins y Feliu, resultantne per tan, cárrech al capítol de gastos, perque, es evidentment clar que no 's lo mateix mantindre 100 personas que 75.

En segon lloch, los malalts en aquella época (1) havian d' ésser menys que 'ls d' are, perque 'n la secció de gastos d' allavors hi consta (1885-86) la cantitat de 322'12 ptas., mentres que

(1) Com no existeix, que ho sáiga l' autor d' aquestos articles, cap nota estadística que fassi relació dels malalts assilats en nostre Hospital en anys anteriors á 1887, d' aquí ve que 's calculi sobre 'l gasto de medicaments.

en la del exercici de 1894-95 s' hi troba la respectable suma de 1.010'54 ptas., qual diferencia patentisa be que alguna cosa mes deu ferse avuy en nostre Sant Hospital de lo que 's feya en aquell temps en que no faltá qui estámpa ab lletras de moltillo que «nostre Hospital era dels mes ben montats d' Espanya» y dita diferencia deu desmentir també, casi per complert, á n'aquell ilustrat corresponsal, que ab un desenfado que..... se 'n podría dir un altre cosa, estampava lo següent..... «en el edificio que malamente llamamos, ó llaman, Hospital y Casa de Caridad, y digo que tal le llaman porque el Hospital no tiene nada, ni nada puede, ni debe tener, atendiendo á que aquello está destinado y sirve para albergue de huérfanos sin amparo, enfermos que no lo estén (y es lógico) de enfermedades contagiosas; y más que todo lo dicho, viene á resultar un importante centro de enseñanza por cuyo concepto se recaudan muchas cientos de pesetas al mes (2)».

Continuarém, volguent Deu, en l' article próxim.

LO BATXILLER DE VALRÁ.

(2) «La Publicidad» y «Sabadell Moderno», ja citats.

NOVAS

—Lo Colegi de Sant Joseph celebrá son gloriós Sant Patró ab los festjos que oportunadement anunciarem, resultant com tots los anys ser una festa agradable y solemne.

—La Associació de Catòlics d' aquesta ciutat celebrarà avuy diumenge á las 4 de la tarde junta general extraordinaria, en 'l lloch de costum.

—Desde que s' ha demostrat tan *patriota* lo periódich *La Publicidad* de Barcelona ab motiu de la passada guerra ab los riffenys y la present de Cuba, s' ha vist precisat tirar una segona edició diària.

De alguna cosa serveix ser valent desde la redacció.

—Segons llegim en varías poblacions s' han obert suscripcions pera construir barcos de guerra en cas de que 's rompin las relacions entre Espanya y 'ls Estats Units.

—En lo teatro Euterpe tindrán lloch avuy dos estrordinarias funcions per la companyia de D. Antoni Vico.

A la tarde se posará en escena lo preciós drama en tres actes, *La Carcajada* en el que lo Sr. Vico sé distingeix admirablement, y la comedia en un acte *Nicolás*.

A la nit tindrà lloch lo estreno del drama del Sr. Feliu y Codina, denominat *Marta del Carmen* y acabarà la funció ab la comedia en un acte *Caerse de un ni'ó*.

—Un periòdich de París ha tingut la curiositat d'estreure dels telegrames oficials de Madrid, lo número de morts, ferits y presoners haguts en los diferents combats y topadas que han tingut lloch entre tropas espanyolas y els insurrectes. D' aquells d'atós resulta que durant l' any transcorregut desde que á Baire se doná lo crit de ¡Visca Cuba Libre! hi han hagut

Insurrectes fora de combat.	25.264
Espanyols id. id.	1.028

Si ab tot y haber causat als insurrectes tan gran número de baixas, aquestos se passejau á son gust per la isla, causan la desolació per tot arreu hont passen, sense que las numerosas forsas que hi ha enviat la nació los pugui contenir, demostren que no son pas *cuatro gatos* los que fan armas per la llibertat de Cuba, sino constitueixen una verdadera forsa, á la que deu estudiarsela pera lograr una prompta y ventajosa solució pera abdos parts; com segurament fora potser encara la concessió de l' autonomia.

—Per obra y gracia de la injusticia espanyola dos germans, únichs fills d' un pobre vehí de Sant Esteve de Castellá son soldats á la campanya de Cuba.

Temps passat lo abandonat pare rebé una carta d' un de sos fills en la qual l' hi deya que adjunt á la mateixa l' hi acompanyava un bitllet de 25 pessetas, pero lo pobre home tingué que aconsolar-se ab la bona voluntat, puig lo bitllet de referència tal volta cansat d' estar presoner dins la carta havia fugit pel camí.

Naturalment l' home contestá al soldat que no havia trovat tal bitllet y fa poch's dias que rebé altra carta acompanyant una Lletra de 50 pessetas á càrrech del Banch de Sabadell.

Aquest fet pinta al viu la inmensa diferència que va de la Espanya oficial á la Espanya verdadera, los crudels sufriments y la virtut sublim del poble catalá y las injusticias y lladronicis del Estat espanyol que l' domina.

Un govern que arrenca injustament dos fills que sostenían á son pare y un pare que s' queda resignat y sens protesta.

Uns fills que de l' altre banda del mar envian un petit socós á son pare y una empleomania espanyola que roba pel camí lo sublim estalvi d' un soldat destinat á un pobre velliet.

Y per sobre d' aquest cúmul d' injusticia y de lladronicis de la Espanya oficial y empleomática, sobresurtint la sublim abnegació del soldat, lo elevadíssim sentiment del jove catalá enviant altre volta sos estalvis pagant cambis y danys de giro pera assegurarlos de la rampinya.

Las paraulas de Mr. Sherman en lo Senat Yankee son veritats ben amargas ab referència á la Espanya oficial, veritats que cualsevol Sherman catalá podria tirar en cara á la Espanya centralista.

Llástima que las dénigracions vingudas de fora embolcallan á tot lo que s' anomena Espanya y pagan justos y pecadors.

—Si la majoria dels catalans no haguessen perdut la dignitat; si al contrari, fossin persones de nobles sentiments, findríen un tema de profitoses reflexions en lo fet ocorregut l'últim dijous en la Audiencia de Barcelona.

Veus aquí com compta un diari de dita ciutat lo fet:

«Verdadera olla de grills fou lo Judici per jurats celebrat avans d'ahir en la Audiencia. Setze processats se sentaren en lo banch (ó banchs, donchs no n'hi havia prou ab un), acusats de llessions graves. Lo fet se cometé 'l 16 de Desembre del 94 a Aspá, ahont se celebrava una festa, y per cuestió de ball s'armá un fort escandol entre 'ls joves vehins de aquell poble y 'ls de Saldes, passant de las paraulas á las pedras y després á las armas blanques, terminant per entrar en acció pistolas y revólvers, resultantne dos d'Aspá ferits. Un d'ells, al estar en l'Hospital, en un accés de febre s'llençá per una finestra y morí. Donchs bé, resultá que jurats, testimonis y processats no s'havían vist en major apuro, donchs sobre no haver estat may á Barcelona la major part d'ells, no hi ha que afegir que no sabíen un borrall de castellá. Y com que ni 'l tribunal ni 'l fiscal entenían als testimonis, calculis la confusió que s'armaria. Tanta, que 'l fiscal senyor Millán Díaz, perduda la paciència, manifestá que retirava la acusació, y en virtut d'aixó tots setze processats foren absolts.»

¿Qué 'ls hi sembla? ¿Ahont queda la justicia? y ¿la serietat del tribunal? y ¿'l prestigi de la administració de justicia? Y las molestias y gastos que representa al gran número de testimonis lo deixar á casa seva y abandonar son trevall y sas ocupacions pera trasladarse á Barcelona desde las afraus pirinaicas, ¿no significa res?

—Al Ateneu Barcelonés va á comensarse una serie de conferencias donadas en llengua catalana.

Entre las quals s'anuncian que hi haurá las següents:

Enrich Prat de la Riba.—La Nacionalitat castellana.

Lluís Durán y Ventosa.—Las cuestiones obreras á Catalunya.

Joaquim Casas y Carbó.—Catalunya bilingüe.

Guillem A. Tell y Lafont.—Ideas jurídicas populares del plá de Barcelona.

Ramon Casellas.—Diferencia del ideal artístich á Catalunya y en lo restant de Espanya en aquest sigle.

Santiago Russinyol.—Andalusia vista per un catalá.

Jaume Massó y Torrents.—Cronistas catalans.

Pompeu Fabra.—Descastellanisació del catalá.

Joan Maragall.—L'Eugenia de Goethe.

Lluís Domènech y Muntaner.—La escultura románica.

Ernest Moliné y Brasés.—La literatura catalana en l'any 1895.

Joan J. Permanyer.—Armonías del Dret Catalá.

Carlos G. Vidiella.—Historia del Piano.

Bonaventura Bassegoda.—La arquitectura gótica á Catalunya.

Joseph Puig y Cadafalch.—La arquitectura románica catalana.

Gran Café y Restaurant Colon.-Barcelona

Cuberts á 2'50 ptas. á escullir 3 plats de la carta (ó 4 sense escullir), 3 postres, pa y ví.

També s'atmeten abonos á preus ventatjosos. Servey esmeradíssim. Concert totas las nits per un **QUINTETO**.

DELIBERACIONS

DE LA

Segona Assamblea general

DE DELEGATS DE

LA UNIÓ CATALANISTA

tinguda á Reus en lo mes de Maig de 1893

Forma un volúm de 176 planas contenint ademés de la llista de Delegats de la Unió Catalanista y las bases acordadas, los traballs llegits en dita Assamblea per los senyors don Joan J. Permanyer, don Pau Font de Robinat, don Lluís Durán y Ventosa, don Antoni Aulestia y Pijoan, don J. Riera y Bertrán, de J. Viguer, don E. Saguer y Olivet, don Lluís Domenech y Montaner, don A. M.ª Gallissá, don F. Alsina, don Joseph Coroleu, don Angel Guimerá, don J. Tomasino y altres.

Se ven al preu de 2 pessetas en las principals llibrerías y en la Secretaria de la Unió Catalanista, Rambla de las Flors, 32, primer pis.

FAYANS CATALÁ

Fábrica de Cerámica Artística

DE

M. Burgués y Comp.^a-Crehueta 92-SABADELL.

COMISSIONS DE TOTOS CLASSES

COMPRA Y VENTA DE FINCAS

ACCIONS DEL BANCH
de Sabadell

CANTITATS DISPONIBLES EN PAGARÉS É HIPOTECAS.

PERA MÉS INFORMES

Carrer de las Balsas, núm. 28.-Sabadell

Imprempta y Encuadernacions de Pere Tugas, Carrer de Calderon, 36.—SABADELL